

Naturskyddsföreningen

Ge oss kraft
att förändra
Pg.90 1909-2

Sammanfattning av rapport

Barnens pyjamas tillåts innehålla farliga kemikalier

– glapp i lagstiftningen gör att barnen inte skyddas

Barnens pyjamas tillåts innehålla farliga kemikalier

– glapp i lagstiftningen gör att barnen inte skyddas

Det finns idag allvarliga glapp i lagstiftningen som gör att ett barns pyjamas får innehålla exempelvis giftiga ftalater, medan en sovpåse för barn inte får innehålla motsvarande gifter. Det framgår av en ny studie från WECF, som också Naturskyddsföreningen arbetat med¹. Studien listar nio krav för bättre skydd av hälsa och miljö.

Problematiske kemikaliefynd i textilier är vanliga. Kemikalieinspektionen har listat 1900 kemiska ämnen som används i tillverkning av textilier och 165 av dem är klassificerade som ämnen med farliga egenskaper². Listan är dock inte fullständig utan allt pekar på att det används betydligt fler ämnen och att flera egentligen borde klassificeras som farliga.

Antalet kemikalier på den globala marknaden är okänt, men över 140 000 kemiska ämnen har för-registrerats i EU:s kemikalielagstiftning REACH, varav åtminstone 30.000-40.000 finns på marknaden. Endast en bråkdel av dessa är tillräckligt undersökt med avseende på farliga egenskaper, som kan syfta på både hälsa och miljö. Kemiska ämnen kan vara svårnedbrytbara i miljön, bioackumulerbara och därigenom ansamlas i organismer och näringskedjor, samt vara giftiga. De senare kan orsaka cancer, vara mutagena eller reproduktionstoxiska (till exempel vissa ftalater). Även hormonstörande och allergiframkallande ämnen ger problem.

Hälsoriskerna med textilier är många och värst utsatta är de små barnen, som inte bara har kläderna på sig utan också gärna suger på dem, och som får i sig textildamm när de kryper omkring. Men också foster kan utsättas för risker eftersom en gravid kvinna kan ha samlat på sig många farliga kemiska ämnen i sitt blod, som kan överföras via navelsträngen. Vid studier av kemikalier i navelsträngsblod har man hos undersökta nyfödd babys hittat mer än 200 enskilda kemikalier från 15 grupper av välkänt farliga kemikalier³.

Kläder för spädbarn, barn och gravida kan vara problematiska och **den nya WECF-rapporten redovisar ett flertal exempel på barnkläder som funnits till försäljning i Sverige eller i andra EU-länder, och som har visat sig ha ett kemikalieinnehåll som kan utgöra hälsorisker**. Marknaden för barn- och mammakläder i olika europeiska länder har undersökts och rapporten granskar hur olika varumärken arbetar och informerar om kemikalier i kläder och sitt miljöarbete.

En viktig fråga i rapporten är om konsumenter kan känna sig trygga när de köper kläder i affären. Det tror nog många, för inte säljs väl produkter som kan vara problematiska att ha på sig? Men tyvärr så säljs sådana produkter i Sverige och inom EU idag, för det finns inte en tillräckligt omfattande lagstiftning och regelverk som förhindrar att textila produkter innehåller farliga kemiska ämnen.

Inom EU finns vissa lagkrav som förhindrar att ett fåtal kemikalier klassificerade som farliga används vid textilproduktion inom medlemsländerna, men konsumenter kan ändå råka ut för

¹ Women in Europe for a Common Future, WECF (2013) Textiles: Stop the chemical overdose! Se: <http://www.wecf.eu/english/articles/2013/10/textiles-chemicals.php>. Författare är Madeleine Cobbing och Elisabeth Ruffinengo; Weronika Rehnby från Naturskyddsföreningen har deltagit i arbetet.

² KemI (2013) Hazardous chemicals in textiles – report of a government assignment. Report No 3/13. Se: <http://www.kemi.se/Documents/Publikationer/Trycksaker/Rapporter/Rapport-3-13-textiles.pdf>

³ Scientific American (2009), Environmental Working Group (2009).

sådana kemiska ämnen reglerna är svagare för textilier som importeras från länder utanför EU. Merparten av de farliga ämnen som kan finnas i textilier ligger dock helt utanför alla regelverk som syftar till att skydda vuxna och barn.

WECF-rapporten ger flera exempel på hur allvarligt läget kan vara och bland de mest absurda reglerna finns de som giftiga ftalater. Ftalater kan användas som mjukgörare i plast, till exempel i PVC, och kan därför finnas i plaggtryckta motiv på kläder. En del av de värsta ftalaterna regleras i EU:s REACH-förordning och EU:s leksaksdirektiv. Vissa ftalater förbjuds helt, medan andra förbjuds i produkter som ”kan placeras i munnen”, när det gäller leksaker och barnvårdsartiklar. Till de senare hör bland annat produkter som ”underlättar sömn”. **I EU-kommissionens vägledning⁴ till vilka produkter som detta kan gälla anges att en sovpåse omfattas av reglerna. Däremot säger vägledningen att huvudsyftet med en pyjamas är att barnet ska ha kläder när det sover, och att en pyjamas inte underlättar sömn. Det innebär att pyjamasen inte omfattas av restriktionerna i förordningen och direktivet och därför får innehålla giftiga ftalater.** Några motsvarande restriktioner finns nämligen inte i annan lag. Kemikalierna i en sovpåse ska alltså vara hälsomässigt säkrare för ett barn än en pyjamas.

Förutom vid textilanvändningen uppstår problem längs hela den globaliserade kedjan av textiltillverkning och försäljning, som ofta börjar i Kina, Bangladesh Turkiet eller Indien. Textilproduktionen sker idag ofta i länder där kostnaderna hålls nere genom låga löner och minimering av miljöskydd och socialt ansvar. Många arbetar utan tillräcklig skyddsutrustning och utsätts dagligen för farliga kemikalier samt den omgivande miljön påverkas negativt.

Mot bakgrund av problemen lägger WECF och Naturskyddsföreningen fram nio rekommendationer för åtgärder som rör kemikalier inom EU.⁵

Nio rekommendationer till åtgärder för textilier inom EU

1. Samla EU:s lagstiftning om kemikalier i textilier i ett enhetligt, brett och tydligt regelverk.
2. Inför specifika regler för textilier för barn som tar hänsyn till barns känslighet för kemikalier.
3. Säkerställ tillräcklig kontroll av kemikalier i både importerade och EU-tillverkade textilier.
4. Ta fram kunskap om okända ämnen och reglera alla känt och potentiellt skadliga kemikalier som används i textilsektorn.
5. Förbättra kunskapen om hälsorisker vid hudkontakt med textilkemikalier för att skydda konsumenter från att utsättas för sensibiliserande och irriterande ämnen.
6. Skapa förtroende hos konsumenter och medborgare genom tillgång till tydlig och förståelig information om textilier.
7. Ge sociala och miljömässiga krav företräde framför handelsregler inom området.
8. Inför en förebyggande dynamisk kemikalielagstiftning idag som ger en ren miljö imorgon
9. Från global till lokal nivå, arbeta för en omställningsmodell för textil som värdesätter alla lokala, högklassiga och småskaliga textilaktörer.

⁴ European Commission. Guidance document on the interpretation of the concept “which can be placed in the mouth” as laid down in the Annex to the 22nd amendment of Council Directive 76/769/EEC. Se: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/chemicals/files/markrestr/guidance_document_final_en.pdf and on REACH

regulation, http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/gd008_en.pdf

⁵ Rekommendationerna utgår ifrån WECF-rapportens nio krav.